Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (седми състав)

11 декември 2025 година*

„Преюдициално запитване — Земеделие — Обща селскостопанска политика — Регламент (ЕС) № 1308/2013 — Програми за подпомагане в лозаро-винарския сектор — Финансиране — Член 50 — Участие на Европейския съюз — Изчисляване на максималния размер на помощта — Включване на данъчен кредит, предвиден в националната правна уредба“

По дело C-497/24

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Tribunale ordinario di Ancona (Районен съд Анкона, Италия) с акт от 27 юни 2024 г., постъпил в Съда на 17 юли 2024 г., в рамките на производство по дело

GC, самостоятелно и като собственик на земеделско стопанство със същото име,

срещу

Regione Marche,

СЪДЪТ (седми състав),

състоящ се от: F. Schalin, председател на състава, M. Gavalec (докладчик) и Z. Csehi, съдии,

генерален адвокат: T. Ćapeta,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

– за GC, действащ от свое име и като собственик на земеделско стопанство със същото име, от S. Cianciullo и M. Spinozzi, avvocati,

– за Regione Marche, от L. Di Ianni, avvocata,

– за италианското правителство, от S. Fiorentino, в качеството на представител, подпомаган от I. Fresu, procuratore dello Stato, и от L. Vignato, avvocato dello Stato,

* Език на производството: италиански.

– за Европейската комисия, от B. Rechena и P. Rossi, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 50, параграф 4 от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 (ОВ L 347, 2013 г., стр. 671).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между GC, действащ от свое име и като собственик на земеделско стопанство със същото име, и Regione Marche (Регион Марке, Италия) относно незаконосъобразността на решение за възстановяване на помощ от Европейския съюз, изплатена по Националната програма за подпомагане на лозаро-винарския сектор.

Правна уредба

Правото на Съюза

Регламент № 1308/2013

3 Член 39 („Обхват“) от Регламент № 1308/2013 гласи:

„В настоящия раздел се определят правилата, уреждащи предоставянето на средства от Съюза на държавите членки и използването на тези средства от държавите членки в рамките на петгодишни национални програми за подпомагане („програми за подпомагане“) с цел финансиране на специални мерки за подпомагане в подкрепа на лозаро-винарския сектор“.

4 Член 44 от този регламент, озаглавен „Общи правила относно програмите за подпомагане“, предвижда в параграфи 2 и 3:

„2. Подпомагане от Съюза се предоставя само за допустимите разходи, извършени след представяне на съответния проект на програми за подпомагане.

3. Държавите членки не участват в покриването на разходите за мерките, финансирани от Съюза по програмите за подпомагане“.

5 Член 50 („Инвестиции“) от посочения регламент предвижда в параграф 4, буква б):

„Към участието на Съюза се прилагат следните максимални размери на помощта по отношение на допустимите инвестиционни разходи:

[…]

б) 40 % в райони, различни от по-слабо развитите региони;

[…]“.

6 Съгласно член 212 от същия регламент, озаглавен „Национални плащания, свързани с програмите за подпомагане в лозаро-винарския сектор“:

„Чрез дерогация от член 44, параграф 3, държавите членки могат да предоставят национални плащания в съответствие с правилата на Съюза относно държавната помощ за мерките по членове 45, 49 и 50.

Максималният размер на помощта, определен в съответните правила на Съюза относно държавната помощ, се прилага по отношение на общото публично финансиране, което включва както средства от Съюза, така и национални средства“.

Регламент (ЕС) 2021/2117

7 Член 1, точка 8, буква д) от Регламент (ЕС) 2021/2117 на Европейския парламент и на Съвета от 2 декември 2021 година за изменение на регламенти (ЕС) № 1308/2013 за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти, (ЕС) № 1151/2012 относно схемите за качество на селскостопанските продукти и храни, (ЕС) № 251/2014 за определяне, описание, представяне, етикетиране и правна закрила на географските указания на ароматизирани лозаро-винарски продукти и (ЕС) № 228/2013 за определяне на специфични мерки за селското стопанство в най-отдалечените региони на Съюза (ОВ L 435, 2021 г., стр. 262) предвижда отмяната на членове 29—60 от Регламент № 1308/2013.

8 Съгласно член 6, четвърта алинея от Регламент 2021/2117 този член 1, точка 8, буква д) се прилага от 1 януари 2023 г.

9 Член 5, параграф 7, буква а) от Регламент 2021/2117 гласи:

„Посочените в член 40 от Регламент [№ 1308/2013] програми за подпомагане в лозаро-винарския сектор продължават да се прилагат до 15 октомври 2023 г. Членове 39—54 от Регламент [№ 1308/2013] продължават да се прилагат след 31 декември 2022 г. по отношение на:

а) извършени разходи и плащания за операции, изпълнени съгласно посочения регламент преди 16 октомври 2023 г. в рамките на схемата за помощ, посочена в членове 39—52 от същия регламент“.

Италианското право

10 Член 1, параграфи 185—197 от Legge n.° 160 — Bilancio di previsione dello Stato per l'anno finanziario 2020 e bilancio pluriennale per il triennio 2020—2022 (Закон № 160 за държавния бюджет за 2020 г. и многогодишния бюджет за периода 2020—2022 г.) от 27 декември 2019 г. (GURI, бр. 304 от 30 декември 2019 г.) (наричан по-нататък „Законът за бюджета за 2020 г.“) предвижда данъчен кредит за предприятията, които инвестират в материални и нематериални съоръжения, служещи за технологичната и цифровата трансформация на производствените процеси.

11 Член 1, параграф 192 от този закон предвижда:

„Данъчният кредит не участва във формирането на доходите и на данъчната основа на регионалния данък върху производствените дейности и не се взема предвид за целите на съотношението, посочено в член 61 и член 109, параграф 5 от Testo unico di cui al decreto del Presidente della Repubblica 22 dicembre 1986, n.° 917 (Консолидиран текст, съдържащ се в Декрет № 917 от 22 декември 1986 г. на президента на Републиката). Данъчният кредит може да се кумулира с други предимства, които имат за предмет същите разходи, при условие че това кумулиране не води до превишаване на направените разходи, като се има предвид и обстоятелството, че данъчният кредит не участва във формирането на доходите и данъчната основа на регионалния данък върху производствените дейности, споменат в предходното изречение“.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

12 С декрет от 14 октомври 2020 г. Регион Марке одобрява регионална покана за представяне на проекти за изпълнение на мярката „Инвестиции“, предвидена в член 50 от Регламент № 1308/2013 за кампания 2020/2021 г. — мярка, която е от обхвата на програмата за подпомагане на лозаро-винарския сектор.

13 На 30 ноември 2020 г. лозаро-винарското предприятие GC подава заявление за подпомагане за проект на обща стойност 392 662,59 евро. Този проект предвижда, от една страна, дейности за осигуряване на висока енергийна ефективност и от друга страна — дейности за подобряване на иновациите и качеството на продукта. Тези дейности се състоят в закупуване на нови изолирани цистерни, даващи възможност за автоматизирано и дистанционно управление на различните фази на винопроизводството.

14 На 27 май 2021 г. Регион Марке одобрява класирането на заявленията, допустими за финансиране по тази програма за подпомагане, като класира заявлението на GC на второ място, вследствие на което му предоставя помощ в размер на 157 065,04 евро. На 13 септември 2021 г. 80 % от тази сума, или 125 652,03 евро, е изплатена на GC авансово, като останалите 20 % трябва да се изплатят на датата на приключване на проекта, което трябва да стане на 15 юли 2022 г.

15 В хода на изпълнението на проекта GC подава искане за промяна, което включва адаптиране на общия размер на разходите, преизчислен на 392 044,85 евро, така че размерът на помощта е преизчислен на 156 817,94 евро, което е одобрено от Регион Марке на 1 юли 2022 г.

16 След приключването на проекта GC подава заявление за окончателно плащане на остатъка за декларираните като направени разходи в размер на 389 256,21 евро, т.е. по-малък от одобрения на 1 юли 2022 г. Така GC определя общия размер на поисканото подпомагане на 155 702,48 евро, така че дължимият остатък възлиза на 30 050,45 евро.

17 Въз основа на проверките за допустимост, извършени от Struttura Decentrata Agricoltura di Ascoli Piceno e Fermo (Децентрализирана структура в областта на земеделието за Асколи Пичено и Фермо, Италия), искането за окончателно плащане е прието за частично допустимо. Всъщност тази административна структура констатира по-конкретно, че финансираните по проекта инвестиции са се ползвали от данъчен кредит по смисъла на член 1, параграф 192 от Закона за бюджета за 2020 г. (наричан по-нататък „данъчният кредит“). Така, кумулираното получаване на помощта от бюджета на Съюза и на данъчния кредит надвишавало максималния допустим размер, посочен в член 50, параграф 4, буква б) от Регламент № 1308/2013, т.е. 40 % от инвестиционния разход на GC. Вследствие на това посочената администрация приема, че полученият от същото остатък, надвишаващ максималния допустим размер, не е дължим и трябва да бъде възстановен.

18 На 21 декември 2022 г. Регион Марке уведомява GC, че е започнал процедура за частично оттегляне на предоставеното подпомагане, и разпорежда частичното възстановяване на изплатения аванс в размер на 92 185,82 евро. С решение от 27 януари 2023 г. той изисква в частност възстановяването на тази сума.

19 На 1 март 2023 г. GC връща претендираната сума, като си запазва правото да оспори по съдебен ред решенията за частична отмяна на подпомагането, както и за възстановяване.

20 GC сезира Tribunale ordinario di Ancona (Районен съд Анкона, Италия), който е запитващата юрисдикция. GC изтъква по същество, че данъчният кредит може свободно да се кумулира с други предимства, чиято цел е покриването на същите разходи като тези, за които се отнася този кредит, следователно и с мярката за подпомагане, съдържаща се в регионалната покана за представяне на проекти в лозаро-винарския сектор, с единственото условие общият размер на кумулираните предимства да не надвишава 100 % от направения разход. Като обща мярка, приложима за всички предприятия и непредставляваща държавна помощ, данъчният кредит не би трябвало да се взема предвид, за да се прецени дали максималният размер на помощта, предвиден в член 50, параграф 4, буква б) от Регламент № 1308/2013, а именно 40 %, е надвишен.

21 Регион Марке счита, обратно, че данъчният кредит и помощта от Съюза трябва да се кумулират в рамките на този максимален размер на помощта. Становището на Генерална дирекция „Земеделие и развитие на селските райони“ на Европейската комисия, изразено в докладна записка Ares (2020)6839797 от 17 ноември 2020 г., впрочем потвърждавало това тълкуване.

22 В този контекст запитващата юрисдикция изпитва съмнения дали следва да се кумулират данъчният кредит и помощта от Съюза, за да се прецени дали е превишен максималният размер на помощта, предвиден в член 50, параграф 4, буква б) от Регламент № 1308/2013. От една страна, можело да се счита, че данъчният кредит е форма на публично подпомагане, която намалява общите инвестиционни разходи чрез намаляване на данъчната тежест на предприятието, което понася тези разходи, така че имало риск една инвестиция да бъде предмет на двойно финансиране с публични средства. От друга страна, данъчният кредит можело да се счита за обща мярка, която предвижда предимства в полза

на всички предприятия. По този начин, тъй като не можел да бъде квалифициран като държавна помощ, данъчният кредит не можел да допринася за формирането на забранено кумулиране на публични средства. Напротив, този кредит позволявал да се установи взаимодействие между различни форми на публично подпомагане на дадена инвестиция, които по този начин се сумирали, за да покрият различни части от даден проект или инвестиция. В този смисъл посоченият кредит не би трябвало да се включва в максималния допустим размер, предвиден в член 50 от Регламент № 1308/2013.

23 При тези условия Tribunale ordinario di Ancona (Районен съд Анкона) решава да спре производството и да отправи до Съда следния преюдициален въпрос:

„Включва ли член 50, параграф 4 от Регламент [№ 1308/2013], доколкото предвижда, че „[к]ъм участието на Съюза се прилагат следните максимални размери на помощта по отношение на допустимите инвестиционни разходи: […] б) 40 % в райони, различни от по-слабо развитите региони“, също и данъчните кредити и следователно, трябва ли при изчисляването на ограничението от 40 % данъчните кредити да се приравняват на евентуални допълнителни помощи, получени от бенефициера?“.

По преюдициалния въпрос

24 С въпроса си запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 50, параграф 4, буква б) от Регламент № 1308/2013 трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на изчисляването на предвидения в тази разпоредба максимален размер на помощта за инвестициите следва да се вземе предвид не само помощта от Съюза, изплатена на получател по инвестиционен проект, но и предимството, което същият получател извлича от данъчен кредит, предвиден в национална правна уредба.

25 В самото начало следва да се отбележи, че член 1, точка 8, буква д) от Регламент 2021/2117 отменя член 50 от Регламент № 1308/2013, считано от 1 януари 2023 г. Същевременно, в съответствие с член 5, параграф 7, буква а) от Регламент 2021/2117, този член 50 продължава да се прилага по отношение на извършени разходи и плащания за операции, изпълнени съгласно Регламент № 1308/2013 преди 16 октомври 2023 г. В това отношение, макар в акта за преюдициално запитване да не се уточнява нито датата, на която разглежданият по главното производство инвестиционен проект е приключил, нито тази, на която GC е изпратило искането си за плащане на остатъка, няма никакво съмнение, че тези събития са настъпили преди 16 октомври 2023 г., тъй като решението за възстановяване, което е изпратено до запитващата юрисдикция, е от 27 януари 2023 г. Следователно ratione temporis приложим е член 50 от Регламент № 1308/2013.

26 След това уточнение трябва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика тълкуването на разпоредба от правото на Съюза не може да има за резултат да лиши ясния и точен текст на тази разпоредба от всякакво полезно действие. Поради това, щом като смисълът на разпоредба от правото на Съюза следва недвусмислено от самия ѝ текст, Съдът не може да се отклонява от това тълкуване (решение от 20 септември 2022 г., VD и SR, C-339/20 и C-397/20, EU:C:2022:703, т. 71 и цитираната съдебна практика).

27 На първо място, от член 50, параграф 4 от Регламент № 1308/2013 е видно, че максималните размери на помощта по отношение на допустимите инвестиционни разходи „се прилагат към участието на Съюза“ и са в размер на 40 % в райони, различни от по-слабо развитите

региони. От текста на тази разпоредба ясно следва, че тя се отнася само до „участието на Съюза“, а не до други участия, каквото е например национално участие под формата на данъчен кредит.

28 На второ място, това тълкуване се потвърждава от контекста, в който се вписва тази разпоредба.

29 Първо, следва да се отбележи, че в дял I от Регламент № 1308/2013, озаглавен „Интервенция на пазара“, се съдържа глава II със заглавие „Схеми за помощ“, която съдържа раздел 4, озаглавен „Програми за подпомагане в лозаро-винарския сектор“, въведен с член 39 от този регламент и в който се намира член 50 от него. Този член 39 предвижда, че в този раздел се определят правилата, уреждащи предоставянето на средства от Съюза на държавите членки и използването на тези средства от държавите членки в рамките на петгодишни национални програми за подпомагане с цел финансиране на специални мерки за подпомагане в подкрепа на лозаро-винарския сектор. Трябва обаче да се отбележи, че посоченият член 39 се ограничава до това да ограничи установените в този раздел правила до областта на отпускането на средства от Съюза на държавите членки и до тази на използването на въпросните средства от същите, без да обхваща национални правила, чиято цел е да се предоставят финансови средства на лозаро-винарския сектор, като например данъчен кредит.

30 Второ, важно е да се отбележи, че член 44 от Регламент № 1308/2013, озаглавен „Общи правила относно програмите за подпомагане“, предвижда, от една страна, в параграф 2, че подпомагане от Съюза се предоставя само за допустимите разходи, извършени след представяне на съответния проект на програми за подпомагане, и от друга страна, в параграф 3, че държавите членки не участват в покриването на разходите за мерките, финансирани от Съюза. От това произтича, че държавите членки по принцип не са оправомощени да участват в разходите по финансираните от Съюза мерки за помощ, така че за целите на изчисляването на максимално допустимите размери на помощта в лозаро-винарския сектор, посочени в член 50 от този регламент, следва да се вземат предвид само ресурсите, чийто източник е бюджетът на Съюза.

31 Трето, и както отбелязва Комисията в писменото си становище, член 44, параграф 3 от Регламент № 1308/2013 действително въвежда правило, забраняващо националното съфинансиране на националните програми за подпомагане в лозаро-винарския сектор. Тази разпоредба обаче трябва да се разглежда във връзка с член 212 от този регламент, който въвежда дерогация от член 44, параграф 3, като разрешава на държавите членки да предоставят национални плащания в съответствие с приложимите правила на Съюза относно държавната помощ, по-специално за мерките по член 50 от посочения регламент. От нея следва, че законодателят на Съюза ясно е предвидил, че държавите членки могат да подкрепят проекти по мярката „Инвестиции“, посочена в член 50 от Регламент № 1308/2013, в допълнение към мерките за помощ, финансирани от Съюза, при условие че са спазени приложимите правила на Съюза в областта на държавните помощи.

32 С оглед на гореизложените съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 50, параграф 4, буква б) от Регламент № 1308/2013 трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на изчисляването на предвидения в тази разпоредба максимален размер на помощта за инвестициите следва да се вземе предвид помощта от Съюза, изплатена на получател по инвестиционен проект, но не и предимството, което същият получател извлича от данъчен кредит, предвиден в национална правна уредба.

По съдебните разноски

33 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (седми състав) реши:

Член 50, параграф 4, буква б) от Регламент (ЕС) № 1308/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за установяване на обща организация на пазарите на селскостопански продукти и за отмяна на регламенти (ЕИО) № 922/72, (ЕИО) № 234/79, (ЕО) № 1037/2001 и (ЕО) № 1234/2007 трябва да се тълкува в смисъл, че за целите на изчисляването на предвидения в тази разпоредба максимален размер на помощта за инвестициите следва да се вземе предвид помощта от Европейския съюз, изплатена на получател по инвестиционен проект, но не и предимството, което същият получател извлича от данъчен кредит, предвиден в национална правна уредба.

Подписи